

Womhaj Bóh!

Czísło 25
21. junija

Lětnik 6.
1896.

Serbske njeđzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždy ƙobotu w Smolerjez knihičisčezetni w Budyschinje a ƙu tam dostacź sa sčtwórtlětnu wchodpłatu 40 wj.

3. njeđzela po ƙwjatej Trojizy.

1 Pětr. 5, 5—11.

Žohnowanje ponižnosće.

Ponižnosć je rjany počinek. Ale sčto dha je po prawom ponižnosć? Wona ƙo pscheměnicź nješuje se sčwórliwosću; sčwórliwosć je, hdyž tež niz pschego činjena, njeprawa ponižnosć. Tónle sčhesćizjanski počinek pať je tať rjany, so w ƙwěće pospytuja po nim činicź. To ƙo pokhiluja a poklonjuja, to ƙo „najpoddanišeho“ mjenuja a sčtožkuliz maja do rězow. Sčtoda, so ƙu to s wjetšha ƙame hole ƙłowa. Ponižnosć je něsčto czišće druhe, ponižny je tón, kotryž ƙo po prawdze ƙam sa tajkeho wobhladuje, tajkiž tež je. Ponižny dyrbi kóždy bycź, kotryž je sprawny ƙam pschecziwo ƙebi. A dokelž kóždy cźłowjeť ƙam ƙwoju sčosć snaje, dokelž ma kóždy něsčto, czehož ma ƙo hańbowacź, njeđyrbjalo tať czežko bycź tamnemu žlonikej runy bycź, kotryž na ƙwoju wutrobu dyrbi a sčychowasche: „Božo, budź mi hrěsčnikej hnady!“ Pschi tym wsčěm njeje ponižnosć jenož najrieńschi, ale tu najczežschi počinek, dokelž je ƙamopschesbėhnjenje, hordosć runje tón hrěch, t kotremuž ƙo cźłowjeť najbóle pschihila. Bjes dźělanja na wutrobje, bjes wojowanja pschecziwo hordosći ƙo to njeħodzi, a so bychmy sčhesćizjanow t tajkemu wojowanju wubudžowali, je japosčtoť Pawoł dženšnišchu epistolu pišať: 1 Pětr. 5, 5—11, po kotrejž ma ponižnosć sčtworake žohnowanje.

1. Ponižnosć pschinje ƙe Božu hnadu a spodobanje. Bóh steji napschecziwo hordym, ale ponižnym dawa wón

hnadu. Móže hordy něsčto druhe woczakowacź, hacź so je Bóh jemu napschecziwo? Se ƙameje ƙmilnosće s nje-rosomnymi pyta Bóh jeho ponižowacź, wón jeho samyšlenja sanicžuje, jeho do haniby staji a kóžde hordjenje slemi, so by cźłowjeť wot ƙwojeje hordosće wuhojeny byť a sažo rosoma nabyť. Bóh steji napschecziwo hordym, ale ponižnym dawa wón hnadu. Wón dawa jemu hnadu namakacź pschi wsčej wsčelakej winje. Wón žohnuje jeho sčutť, Bóh ponižneho s potajneho won czeħnje a jeho sa wotpohlady w ƙwojim kralestwoje wužije, wón jemu ƙnano hicź da psches wsčelaku ģłuboku hanibu a poniženje, ale pucze ponižnosće sčoneħnje na horu, t dobycžu do- wjedze. Kať něotre žiwjenje, kať něotry podawť w ƙwěťnej historiji, podleħenje a dobycze, nam ƙo rosjaħni po tym ƙłowje: Bóh steji napschecziwo hordym, ale ponižnym dawa wón hnadu.

2. Ponižnosć wot starosće wuħwobodzi. Wulki dźěl naschich starosćow s hordosće wuħadza, kať wsčitke staranje sa boħstwo a žyle laťomnistwo. Wě ƙo, starosć tħudych ƙo sčerje srosymy. Wothladane wat teħo, so wsčitko sčyskniwe staranje nicžo njeħoma, a so se starym sčhesćizjanskim heħłom: „spěwaj a dźěłaj“ wjele dale pschindžesč, tať je tež staranje ƙame ģusto někaťka hordosć. Cźłowjeť cze jo ƙam dokonjecź, wón njeħa Bohu wodźerjeje bycź dacź, wón ma ƙo ƙam sa mudreho dosć, so by wsčitko wodźit, prjedy widžať a napravit. A tónle njeħosom je rosčěrjeny dosć, runjež dyrbišch wsčědnje nasħonicź: cźłowjeť ma ƙwoje myšle, Bóh pať

wšcho wodži! To je poklecze hordosce, so so cłowjet stara, ponižny so njestara. Ponižnosć je kaž džecz a džecz so njestaraja. A temu stej nan a macz. W njebjach je hišče wjazn hacz staršiška lubosć — a wjazn mozn. Hdy by tež macz mohła na swoje džecz sabucz, ja na tebe njesabudu, ja so sa tebe staram, czižn wšchu starosć na mnje, praji tón knjes k temu, kotryž so jemu ponižnje dowěri.

3. Ponižnosć spytowarja pschewinje. Gordy je blisko padej. Ponižni tak lohko njepadnu, woni so sawjesć njeadaža, kaž lohko ptacz, kotryž kóždemu wěri. Woni so ležni sawjednizn, kotryž cłowjeka tam pschimnu, hdžež so lohko pohnuć da. Tyžazy podleža, ponižnosć sama so pschewinycz njeada. Antonius mějesche wo knje widženje, so je zly śwět se knčemi poczehnjenn a sychowasche: „Schto so to pschedobndže?“ Duž sašlyšcha wón hlóš, kotryž praji: „Ponižnosć, Antoniušo, ponižnosć so wšchudzom pschedobndže.“

4. Posledne zohnowanje ponižnosće je, so psches kschiz k frónje wjedže. Ponižnosć skónčnje frónu dobyče. Tu wšchaf je ponižnosć jako hubjena džowka, a tola pak junu kralowšku frónu dostanje. Gordži padnu, ponižni so posběhnu, kaž swj. Pětr praji, k wěcznej krašnosći. Hdyž žana śwětna czešč wjazn njeplaczi, potom je czaš pschischoł sa ponižnosć, kotraž drugeje khwalbn njesnaje, hacz so by pola Boha hnadu namakala.

Kjane słowo khěžora Wylema I. je: „Mój ferschczinski shtant mi sadžewacz nješnje ponižny bycz psched mojim Bohom.“ A wěsty Young s prawom praji: „Cłowjecza prawa dostojnosć je ponižnosć.“

Woczehnjennje našich mlodnyh k tschesczianskei swobodnosći.

(Po F.)

III. Swobodny, swětny, wješkny.

(Potraczowanje.)

Wječh Bismark je něhdy krašne słowo na wšpotim mēcže rēczał, na kotrež my ženje sabucz njechamy. „My so nikoho njebojimy hacz Boha kameho“; — tak rēcžesche tónle wulki muž na khěžorstwowym šejnje. Slej, tak dyrbjalo bycz a nadžijomnje je to wěchčženje, kotrež so dopjelni. A hdy by so tole słowo pschi kamej položn našeho luda dopjelniło, bychmy s dobrej nadžiju do pschichoda hladacz móhli. Ale tu khwilu je hišče malo wot teho widžecz. Tu khwilu dyrbi so wo milionach prajicz: „Kóždy ma swoju placžinu, ja kotruž so sam pscheda.“ Placžina, ja kotruž so pscheda, ja kotruž so dobyć da, wšchaf je jara wšchelaka, ale wšcho jene, hacz je to cžekne wuśnamjenjenje abo blešcha palenza, — schtož je na pschedań, tón je schłowa.

Schtož pak my trjebamy w našich czaš, to so rošbudženi ludzo, kotryž wjedža, schto chzedža a kotryž chzedža, schtož wjedža, kotryž na wšchěch polach žiwjenja twjerdže steja, dokelž so do Boha šatorjenjeni, — cłowjetojo, kotryž njebojasni je swjatej, wješkelej khroblosczu swjaj pucz dale du njehladajo na to, kak wot horkach wěšit duje. Tajkich ludži je trjeba we wšchitkich shtantach, najbóle šnano w wšchichich shtantach. Po tajkim žani khablazn šłabi cłowjetojo — tak mjenowani dobročiwci, kotryž chzedža s kóždym dobri bycz a žaneho postorka mēcz njechadža. Tajzn ja cłowjete žiwjenje žaneje wažnosće nimaja.

Po tajkim rošbudženi kručzi ludžo!! W schuli Jesuškowej woni wotroštu. Našch kral Jesuž Khryštuz, w kotrymž je nam tón wěczny Bóh swoju wutrobu wotewril a wobradzil, — je s rybakow, žlonikow a kralow tajkich ludži šczinil, kotryž so hišče po lětnyžazach nam s dobrym pschikladom. A w jeho schuli dženzka hišče ludzo wotroštu, kotryž pscheczimo wšchitkemu nadběhowanju spytowanjow praji: „Kak móhli my tajku šłosć cžinicz a pscheczimo Bohu šhřechicz?“ Šow narostu dženzka hišče czi

mužoj, kotryž šamo wohladawšchi zly śwět polny nješcheczelow abo, schtož je hišče cžeziche, kotryž pscheczimo śwětej swojich pscheczelow khroble praji: „My šobu njeńdžemy; my to, schtož my cžinicze a chzeče, ja prawe nimamy. My so šatraschicz njeadamy. My chzemy wšchudzom wobitejuosće wobhladacz, fajkež šu, a hdy bychmy tež cžisče wopuščženim swoju drohu cžahnyč dyrbjeli, — wěrnosć nam psche wšchitko dže.“ „Ach“, mi něchto šnapšcheczimja, „tajkich ludži w našich czaš njeje.“ Šmērom! tajkich wšchaf je, ale malo; ale woni so jara šamotni a wopuščženim.

Ša derje wēm, so džecz našeho czaš tajkich ja džiwnych wobhlada. Ale šami tajzn so tež śwětej we wšchitkich czašach woprawdže šlužili. Woni so dyrbjeli wopuščženim bycz; woni so dyrbjeli žolmam teho śwěta napšcheczimo pluwacz. „Šwět naš njesnaje“, praji tón šbóžnik k swojim wučžobnikam; tež „na šdacze pobožny śwēt“ jich njesnaje.

Po tajkim prawe džecz Bože je knježer na šemi, ale šam sa šebje; jeho knjes bydli wšche mróczalkow. Šo šebi ja pschi ludžoch, kotryž w bóškej swobodnosći steja, na twjerdych a šurowch njemyšlu, kotryž so wšche wšeho cłowjeteho wšchija a porjada posběhnu, prajicz njetrejam. Šo šebi runje na napšcheczimnych myšlu, hdyž ja wo swobodnosći a šamostatnosći džěščža Božeho rēcžu, so nadžijomnje wšchitny šrošmili.

Hdyž pak my nětko wēm, schto swobodnosć je, my nětko druhemu wulkemu praščenju bliže štupimy: Šak mamy našich mlodnyh k tajkej tschesczianskei a kralowškej swobodnosći wocžahnyč?

(Potraczowanje.)

Puczowaršny towaršhojo.

Š města šensa wjedže wulka droha do města Šyšranja. Po telej drošy pschepuzn a pschepuzny pomoznizn puczuj, kotryž k Wolny, do Šamary, Šekaterinowki a do druhich wulkich Wolnynych pschistawow puczuj, so bychu tam žito nakupowali, kotrež posdžicho do Šybinška a Šetrohroda jako pschedamaja. Šónle pucz wot puczowarjow lubowany njeje. Šam žaneho pšta njeje; ale šamostatni pohončoj, kotryž na daloko a šcherofo rošpřschenyh wšach bydla, tam jědža. Duž maja so wobydlerjo tejele krajim ja njeměrnny lud, a powjeda so, so so jim dowěricz nješmēš. Šola czi, kotrymž konje šłuscheja a kotryž žiwnych woža, praji kručže, so temu tak njeje; pschepuzny puczowarjo so jeniczny wina tajkich bajtow. Šdyž jedyn wot nich swojeho knjesowe pjenješ šhubi a duzn po pucz pscheschivil, winuje posdžicho „rubježniškeho“ pohončža. Druhdy pak so tež šanje, so so dospolnje šprawy, tola jara bojasliwy cłowjet po teje drošy wješć da; wón je powjedacz šlyšchal, so je tu trochu štrachowčiwje a teho dla puczuje s šelbu, s wulkej pištoliju a tešakom; hdyž škónčnje tam pschidže, hdžež je chzyl, a to žiwny, štrowy a bješe wšeho šadžewka, hanibuje so swojich mordatškich brónjow a wupjera so psched swojimi towaršchemi: „njeby-li pištoliju mēš, dha — haj dha by nětko po knjesowych pjenješach bylo a šam drje tež njebych wjazn žiwn byl.“

Tak nastachu hrošne rēcže wo tej drošy.

Ššamo hacz k wšchnosći dóndžechu, tola woprawdžite ščóžby so porědko šlawachu, a šnano kóžde pječ lēt šta so něfajke pschepytowanje.

Ša tymle štrachnym pucz je so šczěhowaze podalo:

Šonka je tošta cžma. Šeschczik, kaž hewak, s wjetšcha šon jenož našmnje wobradža, so w wulkich kaplach cžishe dže. Njebo je tak pomrócžene, so so tebi wo lětnych nóznych šmēřkach ani njeđžije. Šonje, wšpřóznjene wot dolheho pucz, pocžinaju pomalku bēžecz, a jich nobi štupaja cžezko do lužow. Šoczka a parja so, a pótny dym roššeherjuje so wot nich a cžehnje puczowarjej do noša. Ša žanej wot wobeju štronow puczka njemóžejš tež ničzo něfak špomnicz: šnano so tu šerki, pola kotrychž wš nětkole nimo jědže, šnano tež wješne khěžki. Šdyž tam kručžich pohladach, móžejš wobmješowanja s wulkej nuju špóšnacž; tola cžichi deschczik tebe myli. Šdy by so tola jenož něhdže šwēža w nóznej cžemnosći pokasacz chzyla... Šola ně, šda so, so je to mloda hola. Šsched konjemi pokasže so rēcžka; jako mōdrojta šmuha pschestrē so psches pucz. Šak móžejš w tajkele cžemnosći mōst nadeńcz? Šš wšchaf, je to jenož luža. Šonje štupaja šmērom dale, a s cžicha pluštoze woda wokoło šelešow.

schodziej njemóže. Nichtó řo njetrjeba řa njewuźneho měcz, hdyž je tež řhudy a řhory — wón móže druhim lubosjeć dawacz. S tym řo wón řam řboźowny czini."

Řnjeźna Wicźařez njelcześche. W řłowach duchowneho bేశche řa njy cześki, ale prawy poroř byl.

Dolho wona pśchi wotnje řtejesche. Wona na řtaru řanu hladasche. Řajřa bేశche ta řboźowna pśchi jejnym brařchnym cześe a řak řboźowne bేశchu te dźeczi wokolo njeye!

Lubosjeć dawacz! Řaj, to je potajna móž, kotraž daricźela a wobdarjonego řboźowneho czini.

Řowetr a mēr dyrbjeschej Wicźařez řnjeźnu na řraju pohylnejcz: tola jako jejne najlěpřche lěkarřstwo řo řtara řana wopokajř, ř kotrejž řo bórř řejna.

Řeřhto njedžel pořdźišcho duchowny je řwojej mandźelřkej pśchi wotnje řtejesche. Řmutej wonej na řuřodowu řhežu hladaschtaj. Tam ředźesche bjes dźeczi pōdla řtareje řany Wicźařez řnjeźna. Wona mējesche řararjež řanta na řlinje a jemu wōłři řladkowasche.

"Hlaj", praji duchowny, "řajře řohnowanje wot niřkeho bjes cźłowjekami wukhadźa! řtara řana je moja najlěpřcha pomozniřa."

Wulki dobytk.

Řso powjeda wo mlodym dořtoru, kotryž je řeźehowaze nashonił. Dleźřchi czař by wón wřchēdnje po czechujenju prufeje lotterije řtaru macźerku nadeschol, hdyž by řo do wojewjenjom dobywazyh licźbow hladalo.

Řednu džen řtara macźerka řařo pśchi rōžku řařy je řwojej papjerku řtejesche. "Macźerka", mlody řnjeř prořesche, "prajcze mi licźbu wascheho lořa, ja czu řa wař nuts pohladacz."

"Licźbu lořa? Wřklicze wy řebi, řo mam lōř?" řo wona prajesche.

"Řak pař czecze bjes lořa nēřhto dobycz", řo wón jeje prajesche.

"Hdyž Wōh czze, řo řa dobydu, potom řa tež bjes lořa dobydu!" wona řmērom wotmolwi.

Wřchēłapnjeny wot tehole wotmolwenja wón tōn podawř řwojim pścheczelam wupowjeda. Woni nēřhto hromadžichu a řtarej řonje lōř kupichu a hlaj, tōn lōř nēřhto řtow řriwnow doby.

Džen po tym mlody řnjeř řařo řtaru macźerku na tym řamym mēřcze nadeřdže. "Macźerka", wón jej pśhiwoła, "dženřa hladacz njetrjebacz; wy řeže dobyła; jowle macze pjenjeshy."

"Hlejcz", wona wjeřela praji, "ja mējach prawo. řchtož mōj Wōh czze, řo řtajnje řtanje." Wřchēłeljo bేశchu řahanibjeni pśches dźecźazu wēru řtareje řony.

Řeřto, luby cźitarjo, řchto řebi wřklicř wo tymle dźiwnym podamku? S wjetřcha řebi mudri ludźo jenož na dobycze wřřla, hdyž řu řebi lōř kupili, pśchi cźimž řo jim wřchaf ř wjetřcha derje řařlūžene njeshoze řtanje, řo niz jenož niczo njedobydźa, ale řo hiřchēze řwoje pjenjeshy pśchēhřaja. řchto je mudriřchi? Woni abo ta řtara řona? Derje tōn, kotryž bjes lořa w lotteriji hřaje. Wōn pśchēzo bohacźiřchi wōřtanje, tež řehdom, hdyž jemu wopjeczeny hołb do huby njepřchileczi, řař tam řtarej řonje dobytk bjes lořa. — Wle jene nam ta řtara řona hiřchēze preduje, řchtož dyrbja wřchitzy cźitarjo prawje wopomnicz: "Řak derje je, hdyž je cźłowjek nawuknył cźafacz." řchto dha mējesche ta řtara do řylneho řredka, ř kotrymž řo w hubjenřtwje řwojich řtaryh lēt jako řhuda wudowa wot jeneho dnja na drugi trořchtowasche. Wona wjedźesche, řak řeźepliwje cźafacz. Tole cźafanje dyrbjalo tež nam řchēřeźijanam njeshate bycz. "Řaj, nēřkole wřchaf řo derje nimařch, řebi wona wřřlesche, "ale dōczafaj jeno řhwilecziřku!" Tola wřchaf njeby řa řpōřne a wobczēzene cźłowřte dźeczo hubjenřcheho trořhta a njerořomniřcheho řpocźinanja bylo, řacz na pjeczene hołbje a dobycze ř lotterije cźafacz czycz, kotrejž mi řnawo řenje do ruki a do huby njeshēcziřej. Wle licźba je, kotraž řenje njepřchēhřaje, a wulki lōř, kotryž ma řo najwřřche waźicz. Wobojē czze nam japōřchtoł wořebje w nashim řadoscźiwym czařu poruczič. 1 Tim. 6, 6—8. Řjechaf řebi tež ty řajřu licźbu kupicz, kotraž je wēřta, řo by řkōncźnje hubjeny czař dwojeho hubjenego řejnřkeho řiwjenja řōnza mēř? Wle řchto dacz? řo ty prajesch. Wřchēcziřaj řpomnjene řchucziřki w bibliji: "Wulki dobytk je, řchtož dōřcz ma na tym, řchtož jemu Wōh da," Řaj, hdy by tale řpōřnojncz

na řchtomach rořtla abo hdy by řredk řa njy na řařy namafal! Wle to Wōhuřel njeye. W tola najbohacźiřchi muž řredkow nima, řo by řebi tōnle lōř kupil. Wle prawje! to řawoł tež wřřli. Wōn pař řebi tež wřřli, řo najřhudjchi pśchēřhudy njeye, řo by řebi tu licźbu kupil. Wobhladař řebi jeno to řłowcźko: bohabojajny. řow mařch wřchitke řredki, kotrejž řrebasch. W řkōncźnje to dobycze (1 Tim. 4, 8). W pśchēwřřli, řchto je wulki lōř, kotryž bohobojajnořczi pśchēpadnje, dobytk řak řjany, řař řjana wēcznojcz, pōd řpōřnojncze a cźicheho cźafanja, řak řjany, řo řōn řadny řt wurjež, řana wřřli řebi wumřřlicz njemōže a řane pjero wopřřacz njemōže, ale jene njeshabudź — a to njeye řa řōždeho — cźłowjek dyrbi nawuknycz cźafacz!

Řřwēdczenje.

Řato řralowa řuiřa wulki rōžk 1807 na řēnu řhoroscz w Mēmelu řhori, mējesche řo nimo Wōha řwērnemu řladanju řwojeho lēkarja, řlawneho řufelanda, řa řwoje wuřtowjenje dźafowacz. Řralowa bేశche, řař je řnate, řprawna wēřřaza řchēřeźijanka. řejny lēkar wřchaf bేశche muž wēdomnořcze řlawny lēkar, ale jehw wēra wulka njebేశche. Wla dźiwne waschnje řu wōn pśchi řhoroložu řwojeje řraloweje řařo namafa. Bేశche to nashēřřaze napominanje wřchēhomōřneho Wōha, řo je wřchitko řachodne, hdyž mējesche hōřke czerpjenje řwojeje řralowy wřchēdnje pśchēd wōczomaj, řak řo řařo nawukny řebi ruzy řtykuycz, Wōha řeho řnjeřa wo pomoz prořycz. Hdźež cźłowřka pomoz njepomhāřche? Wōh tōn Řnjeř řo wē. Dōřcz ř tym, jako řralowa wotřhori, bేశche tež řufeland wot řwojeje řhorosczē wuřtowjeny, wōn bేశche řwoju wēru řařo namafal. Wōn je řam wo tym piřal: "Řrēni řrōcz wot mojeje mlodořcze, po řajřim wot řrijyczi lēt řem řa řařo Wōže řłowo wot řapocźatka řacz do řōnza pśchēcziřach a řa móž Wōžu řaczujach. Wōja wēra bu ř nowa wubudźena, pohyljēna, řchēřeźijanjzy wobtwjerdźena." řchto řamōža wřchitke nadpadny, njemēry tež nashēho czařa pśchēcziřwo řemu řrařnemu řwēdczenju! řež řemule wulkemu duřej bu řařo wēřtořcz: "řola cźłowjekow je njemōžne; ale řola Wōha řu wřchitke wēřy mōžne." (Matth. 19, 26.)

Řeřhto ř rořpominanju.

Řpowjedne prajřenja řa řōždeho, řiž ma řwēdomnje:

1. Womřřlu řebi tež řuřto na moju pohlednu hodźinku a na mojeje duřche řbōžnojcz?
2. Řotre řu te wēřy, na kotrychž moja wutroba najbōle wiřy a te hřēchi, kotrejž mje najbōle řpytuja?
3. Řak řwjećzu njedźelu?
4. řřym řa pśchēcziřwo nanej a macźeri, bratřam a řotřam, pśchēcziřwo řnjeřim a řuřodam, pśchēcziřwo duchownemni a wucźerjej luboscziwy a řwērnny?
5. řřym ř nēřim w njemēřje?
6. řřym řa pōřcziřwy a cźiřty w řłowach a řtutřach, wodnjo a w nozy?
7. Řjeřřtej mojej ruzy řenje bralej, řchtož moje njeye?
8. řřym řa řelił abo řhal?
9. ř řim řa wobřhadźuju?
10. Řelko mam řa řhudnyh a řa Wōže řraleřtwo wřřche?
11. řpēwam řa řwoje pacźerje rano a wjećzor a řa blidom?
12. Řjeřřřym řa řadny wopřcz?
13. Řjeřřřym řa hordy a řebicźny?

"řomhāj Wōh" je wot nēřka niz jenož řola řnjeřow duchownyřch, ale tež we wřchēch pśchēdawarņjadř "řřerb. řlowin" na wřřach a w Budyřchinje dořtacz. Wla řchtwōrcz lēta placzi wōn 40 ny., jenotliwe cziřtla řo po 4 pn. pśchēdawaju.